

afgespeeld, maar besparen.¹ Dronken redevoeringen aan diners, stormachtige vergaderingen wegens niets, ongebalanceerde betogen, heftige uitvallen, dreigementen, die niet tot uitvoering geraken etc., etc. Het gevolg is, dat iedereen tijdelijk maar zo goed mogelijk tracht om voor zijn eigen standje te werken, eigen beslissingen te nemen en de nodige contacten met andere instanties te onderhouden opdat het dagelijks werk voortgang kan vinden. M.a.w. het bestuur sukkelt door, doch het beleid is weg.'

Kwam van Mook terug, dan was er weer vastheid van lijn.

Zolang van Mook zijn beleid richtte op een akkoord met de Republiek, waren er onder de Nederlanders en Indische Nederlanders in Indonesië maar weinigen die zijn denkbeelden onderschreven. Velen dezer viel het moeilijk, Indonesiërs als gelijkwaardigen te beschouwen en te behandelen. Als luitenant-gouverneur-generaal kon van Mook enkele maatregelen nemen welke van die gelijkwaardigheid uitgingen: hij hief de discriminatie in de strafrechtspraak op en hij maakte een einde aan de lagere bezoldiging van Indonesische Knil-militairen. Ook de oprichting van deelstaten en sub-deelstaten werd door hem gezien als een bewijs dat hij Indonesiërs als gelijkwaardigen zag.² Op Java en Sumatra evenwel bleek het niet eenvoudig, Indonesiërs bij het bestuur te betrekken – daarop komen wij nog terug. Afgezien daarvan: van Mook kon wel maatregelen treffen om de discriminatie te beëindigen maar dat betekende niet dat de daarmee samenhangende geesteshouding opeens verdween. Toen hij in april '47 Makassar, de hoofdstad van Oost-Indonesië, bezocht, vernam hij op dat punt zoveel klachten dat hij in een brief aan alle departementsdirecteuren (een brief waarmee Spoor zijn instemming betuigde) een beroep deed op hen om de groei van een andere mentaliteit te bevorderen.³ Hij had vernomen van gevallen, 'waarbij rechtuit beledigend tegenover Indonesiërs als groep of als individu wordt opgetreden' – één hoge

¹ Dit waren de weken waarin in Batavia aan de top gehoopt werd dat het kabinet-Beel alsnog de opmars naar Djokjakarta zou goedkeuren. ² Wij vermelden in dit verband dat de liquidatie van de op Java resterende particuliere landerijen door het gouvernement met succes ter hand werd genomen. ³ Tekst van de brief d.d. 1 mei 1947: *NIB*, dl. VIII, p. 490 e.v.